Pastoor Dionysius Penners

Doordat de Franse Republikeinse legers onze gebieden binnentrokken moest de stad Maastricht zich op 4 november 1794 overgeven

Er kwam een nieuwe en ingrijpende bestuurlijke en administratieve herindeling. Ons dorp kwam nu bij het 5e departement of te wel 't departement van Nedermaas. Dit omvatte het tegenwoordige Belgisch Limburg en Nederlands Limburg beneden Sittard.

De privileges van adel en geestelijkheid (tienden herendiensten, jachtrechten en de banmolen werden afgeschaft) en de kerkelijke eigendommen vervielen aan de staat. Deze goederen werden weer aan particulieren voor een habbekrats verkocht, met het gevolg dat de pastoor zonder inkomsten kwam, hetgeen pastoor Geerts niet kon verkroppen. De bisdommen werden opnieuw ingedeeld en de bisschoppen werden nu door de staat aangewezen.

Volgens de wet van 5 september 1797 moesten de geestelijken een eed van haat tegen het koningschap en een eed van trouw aan de republiek en de grondwet afleggen. Op het niet nakomen van deze verplichting stonden zware straffen voor de priesters en volgde sluiting van de kerkgebouwen. Pastoor Geerts en nog honderden anderen weigerden deze eed af te leggen.

Velen werden gedeporteerd, maar onze pastoor als mede zijn kapelaan doken onder. Onze kapelaan, Maximiliaan Hendrik Joseph de la Croix zocht een schuilplaats in de grotten van Valkenburg, waar zelfs een kapel werd ingericht voor het houden van religieuze bijeenkomsten.
Waar de pastoor was ondergedoken is niet bekend, maar ook hij zette zijn werk clandestien voort, want de kerk was door die weigering aan de eredienst onttrokken.
Door de " Colonne Mobiel " Franse militairen werden de twee kerkklokken uit de toren gestolen. Bij deze gelegenheid sloopten ze de toren gedeeltelijk en vernielden eveneens de kerk.

Met het Concordaat van Napoleon en Paus Pius VII in 1802 werd de eed verzacht en de priesters (deservanten, want zo werden de weigeraars

genoemd) werden verzocht de belofte, “die zij nu zonder gewetensbezwaar konden doen” volgens het concordaat, alsnog af te leggen. Veel priesters, waaronder ook pastoor Geerts hebben dit in Gulpen “ onder protest” voor het hoofdaltaar gedaan, hoewel Geerts later hiervan spijt had en dit ook meerdere malen duidelijk heeft laten horen.
Die priesters mochten nu weer hun ambt uitoefenen en pastoor Geerts kreeg een jaarlijkse toelage van 500 francs van de staat. Dit was veel te weinig voor diens levensonderhoud.

Het kerkgebouw was helemaal vernield en pastoor Geerts bouwde met hulp van zijn parochianen de kerk weer helemaal op.

De pastorie en landerijen waren al direct na de inval van de Fransen onteigend en verkocht aan particulieren en jaren later op 1 april 1821 heeft het kerkbestuur de pastorie teruggekocht van Jacobus Antonius Schoenmaeckers, rentenier te Raar-Meerssen voor de som van 2500 Luyks geld. Daar de kerk nu geen inkomsten meer had bleef Geerts de parochianen heimelijk in de biechtstoel of ergens anders aanmanen de tienden te betalen, anders zou hij hun de sacramenten weigeren, hetgeen ook gebeurde. Hij preekte zelfs over diefstal en ongerechtigheden, waaraan sommige mensen zich schuldig gemaakt hadden door genationaliseerde kerkelijke bezittingen toe te eigenen voor een paar gulden. Zodoende wekte de pastoor wrevel onder de parochianen en deze gingen zich schriftelijk, maar wel anoniem beklagen bij de prefect Pierre Loysel te Maastricht. De pastoor ontkende alle aantijgingen en daarom bleef het bij een waarschuwing.

Daar de klachten bleven aanhouden gaf de prefect de burgemeester van Schin op Geul en Oud-Valkenburg opdracht de klagers een schriftelijke verklaring te laten maken over de problemen met de pastoor. De gemeentebode J. Quax kreeg een lijst met klagers en verzocht hun de waarheid en niets dan de waarheid op papier te zetten en te ondertekenen.

Hier volgt een verklaring van Joannes Huntjens :
“ De ondergetekende bekent, dat hij op straat aan de pastoor gevraagd heeft of deze hem thuis zou komen biechten”, waarop de pastoor antwoordde: “ Als gij thienden geeft”. Kort geleden bij het “Jubileij” (processie) wilde hij in de biechtstoel biechten, maar de pastoor zei; “ Ga maar, want gij bezit onrechtvaardig goed.”

Een andere verklaring . Broer en zus gingen in een andere kerk te biecht, daar zij bevreesd waren dat de pastoor hun geen absolutie zou geven. Ze gingen echter de volgende dag in Schin op Geul ter communie. Tijdens het uitreiken ontstond er een woordenwisseling, waarop de pastoor toch inbond en de man tot de communie toeliet, maar niet zijn zus. Zij was immers de bezitster geworden van onrechtmatig verkregen goed.

De prefect stuurde deze verklaringen nog diezelfde dag naar de Bisschop Zaepffel in Luik en ook naar Jean Etienne Portalis in Parijs. Deze was de directeur voor alle zaken betreffende de eredienst. Kort daarna kreeg de kantonpriester van Gulpen opdracht de meest vooraanstaande en betrouwbare burgers van de parochie te raadplegen. Volgens deze mensen viel er niets kwaads van Pastoor Geerts te zeggen en werd hij door het grootste deel der mensen gezien als de deugdzaamste en eerzaamste priester van het rayon.
Prefect Pierre Loysel vond de verwijdering van pastoor Geerts de beste oplossing, maar bisschop Zaepffel vond dat niet nodig gezien de verklaringen van de notabelen.

Om meer controle te hebben over de huidige en materiële kant van de parochies moest men volgens een decreet vanuit Parijs in iedere parochie kerkmeesters aanstellen. Dit verliep in onze parochie niet goed, want de heren Jean Pluymakers en Francois Jacobs aangesteld door de prefect hielden het na twee weken voor gezien. De burgemeester moest in opdracht van de prefect, in samenwerking met de pastoor uitzien naar andere geschikte personen. Hier had de pastoor helemaal geen behoefte aan en dus stelde de burgemeester voor Nicolaas Wijnands, advocaat en Henri Maessen landbouwer als zodanig te benoemen, hetgeen maanden later gebeurde.

Het voorstel van de prefect om de pastoor boven het van staatswege jaarsalaris van 500 francs nog een uitkering vanwege de gemeente te verlenen, werd door onze gemeente en die van Oud-Valkenburg geweigerd, wegens de slechte financiële middelen. Voor de kapelaan zou men zoals voorheen bij tijd en wijle een inzameling houden voor diens onderhoud.

Waarnemend prefect J.F.Hennequin eiste dat alle priesters alsnog de eed van adhaesie aan het concordaat en de bisschop zouden afleggen, want hij nam geen genoegen met de afgelegde eden voor de kantonpriester. Pastoor Geerts heeft dit geweigerd en zich ongunstig uitgelaten over de

burgemeesters die deze eed hadden afgelegd. Burgemeester Steijns van Strucht kwam dit ter ore en in een brief, aan de prefect schreef hij dat de pastoor hem verschillende keren de absolutie geweigerd had onder voorwendsel dat hij de eed in het bijzijn van twee getuigen moest afzweren. Verder schreef hij dat een zekere Christiaan Lemmens hiervan getuige was geweest en dat de pastoor deze weggestuurd had met de mededeling dat hij alleen absolutie kon krijgen als hij de thienden zou betalen.

Nadat pastoor Geerts vertrokken was uit Schin op Geul werd de deservant pastoor Gilissen uit Wijlre voorgedragen als de nieuwe parochieherder.
De prefect Henneguin maakte hiertegen bezwaar omdat Gilissen zodoende nog invloed op de mensen uit Wijlre kon hebben en die tegen het gezag in het harnas te jagen.
Nu kwam Dionysius Penners oud-pastoor van Heerlen in het vizier. Hij was gepasseerd bij de benoeming voor het tot kantonverheven Heerlen.Penners wilde zich daarbij niet neerleggen en bewoog hemel en aarde om deze benoeming ongedaan te maken Hij wende zich zelfs tot Napoleon in hoogsteigen persoon en verspeelde daarmee een eventuele benoeming voor een andere plaats.en bleef dus als ambteloos burger in Heerlen achter..
Uiteindelijk werd zijn naam genoemd bij de opvolging in Schin op Geul en zo werd hij op 27 februari 1806 als zodanig benoemd.

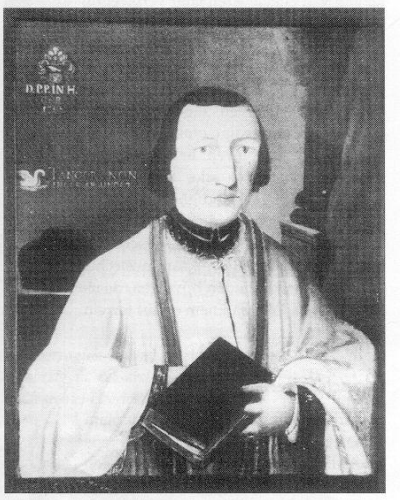

Dionysius Penners

De inwoners van het dorp reageerden zeer koel tegen de nieuwe herder, omdat ze nog altijd hoopten op de terugkeer van pastoor Geerts.
En zij zagen Penners min of meer als de zondebok. Hij moest van meet af aanwerken in een sfeer van animositeit en zelfs vijandigheid tegen zijn persoon. Er zijn wat aanwijzingen dat Penners het pijnlijke ontslag in Heerlen niet goed heeft kunnen verwerken.

Hoewel hij bij zijn benoeming pas 51 jaar was werd hij toch als een oud mens voorgesteld..Waren het tekenen van geestelijke aftakeling die in verschillende berichten over hem in die tijd opdoken?
Hij zou dikwijls zo afwezig zijn dat hij soms aan het altaar niet wist waar hij mee bezig was.
Er is een heel dossier bewaard gebleven met stukken over zijn ontslag dat het gevolg is geweest van de vele klachten die over zijn functioneren bij de betreffende instanties werden ingebracht.
Volgens de consulaire wet van 28 april 1803 was het instituut van de kerkfabriek in het leven geroepenen moesten er dus twee of meer kerkmeesters benoemd worden, die het financiële gedeelte van de inkomsten en uitgaven moesten controleren en zij dachten zo ook recht op sleutels te hebben voor kerk en sacristie.
En dit weigerde de pastoor en zo ontstond steeds meer wrevel en agressie.

Ondanks alle brieven van Wijnands aan de bisschop kreeg de pastoor gelijk en toen gooide kerkmeester Wijnands het over een andere boeg, namelijk de verstrooidheden van de pastoor. Ook de gewone parochianen hadden aanmerkingen op het liturgisch dienstwerk van de pastoor, evenals het geven van catechismus aan de schoolkinderen. Vanwege de manier waarop hij de mis opdroeg waren er steeds meer parochianen die de diensten verzuimden of naar elders vertrokken.

Op 14 december 1806 ging er namens de gemeenschap een brief met deze berichten naar de bisschop van Luik met het dringend verzoek aan deze schandalen een eind te maken en een ander in Schin op Geul te benoemen. Ook burgemeester Steijns van Strucht stuurde veertien dagen later een eensluidende brief naar de bisschop, maar burgemeester Quax van Schin op Geul bleef de pastoor steunen en gaf de schuld aan de kerkmeester Wijnands.
Deze werd na enig geharrewar door de bisschop ontslagen en pastoor Penners werd ook ontslagen en opgevolgd door Mathias Schweitzer.

Juist in die dagen werd een ernstige diefstal gepleegd in de kerk. Het tabernakel werd opengebroken, gewijd vaatwerk ontvreemd en hosties vond men op de grond neergesmeten.
Bovendien was het gebouw beschadigd.
Bisschop Zaepffel zocht kennelijk de dader of daders in de kringen van de vijanden van Penners, zoals hij in een brief verklaarde over het door hem zeer betreurde misdrijf.
Pastoor Penners keerde na zijn mislukte pastoraat terug naar Heerlen, zijn geboortedorp en nam zijn intrek bij particulieren.
Als gevolg van zijn ontslag in Schin op Geul was hij voor de tweede maal iedere vorm van vast inkomen kwijt geraakt.
Wanneer we hem moeten geloven zag hij zich gedwongen in armoedige omstandigheden verder door het leven te gaan.
Geen wonder dat hij zich met grote hardnekkigheid ingezet heeft om daarin verbetering te brengen.
Op 15 maart 1810 ging er een dringend verzoek naar de toenmalige prefect van het departement van Nedermaas te Maastricht Jean Baptiste Roggieri om een tegemoetkoming in zijn financiële nood Ondanks de loze belofte van het Franse Regime dat er een pensioenvoorziening voor priesters op komst was, heeft hij nooit geld ontvangen en werd hem zelfs op 16 augustus 1810 enkele restanten grondbezit ontnomen.

Jesus, Maria, Joseph, Pancratius.

„Ich weiß, daß mein Erlöser lebt und ich am jüngsten Tage von den Todten auferstehen werde.“
Job. 19—25.

Zum frommen Andenken
an den
hochehrwürdigen Herrn
Dyonisius Penners,
ehemals verdienstvoller und eifriger Pfarrer
zu Heerlen.

Der Verblichene wurde geboren zu Heerlen den 10. Juli 1755, zum Priester geweiht in Ruremund im Jahre 1780, im nämlichen Jahre übernahm er die Stelle als Kaplan in seinem Geburtsort, wo er zwölf Jahre hindurch mit großem Fleiße und allgemeiner Zufriedenheit seine Amtspflichten ausübte; 1792 wurde er allda als Pfarrer ernannt, arbeitete unermüdet eifrig und treu im Weinberge des Herrn; 1803 zog er sich von der Seelsorge zurück und lebte Gott und den Studien.
Am 28. Juni 1836 gefiel es dem Allerhöchsten seinen Diener von dieser Welt abzurufen, um ihm die Krone
der

Toen in januari 1814 de prins van Oranje hier de macht kreeg wist Penners zijn precaire situatie voor te leggen aan de twee commissarissen van de prins nl. de heren Bangeman Huygens en van Hugenpoth tot der Beerenclaauw
Hoewel het stuk gedateerd was op 21 maart 1814 werd het pas afgehandeld in 1816, nadat Penners op 13 mei 1815 er nog eens schriftelijk aan herinnerd had.
Na advies ingewonnen te hebben van de burgemeester van Heerlen en de bisschop van Luik kreeg Penners vanaf 1 januari 1817 een jaarlijks pensioen van fl. 110,00 voor de elf dienstjaren als pastoor van Heerlen.
Hij overleed op 28 juni 1836 op 91 jarige leeftijd in Heerlen.
En na zijn mislukt éénjarig pastoraat in Schin op Geul van 1806 tot 1807 is hij niet meer als pastoor actief geweest.

Bronvermelding; Land van Herle.
Gemeente archief Maastricht
Stadsarchief te Heerlen.
Archief Parochie Schin op Geul.

Tekst;
Dré Kickken..